

Kiegészítő feladatok 8. O

Felmérés

Mi a véleményed a művészetről? Felmérő lap.

Írd le azt a mondatot, ami először eszedbe jut erről a szóról, hogy művészet.

Hogyan képzelsz el egy festőművészt? Írj róla valamit!

Készülj fel egy bírósági tárgyalásra a terhelő vagy a mentő tanú vallomástételére. Káros-e a művészet?

Beszélgetés, tárgyalás.

Bevezetés a művészet világába.

Előkészítés:

Törzsfához való papír felrakása.

Diavetítő beállítása (Betárazott diák/

Magnó kazetta beállítása.

Lámpák, gyertyák elhelyezése

A testfestés előkészítése. Papír a falra, a földre fólia. Festékek, ecsetek, víz.

Olyan osztályokban, ahol a négy évet komolyan végigdolgoztuk, indíthatjuk, vagy épp lezárhatjuk a művészettörténet sorozatot egy kis játékkal. (Előtte esetleg tartok néhány dramatikus játék órát, ahol kiderül, milyen mélységig mehetünk el a játékban.) Az alább közölt óra persze ritka kivétel, ilyen mélységig, közvetlenségig csak igen ritkán juthatunk el. Az óra elején elmondom, hogy mindig az osztálytól függ, milyen mélységig jutunk el. Közbeszólás, figyelmetlenség, érdektelenség esetén abbahagyom, vagy finoman átsiklunk egy szokványos művészettörténet órába.

A foglalkozást több változatban tarthatom. A legjobb osztályokban először a szertartás, aztán az esszé.

Általában azonban inkább fordítva. Legnehezebb osztályokban egyszerű művészettörténeti összefoglaló, vagy az őskori művészet történetének bemutatása, utána emlékképek festése gyűrt papírra, vagy más durva alapra.

1.1.1.1 Esszé változat (Szakkörre, vagy középiskolás csoportnak.)

Kezdetben voltak a vadász szertartások, amikhez képek is tartoztak. Aminek tudjuk a nevét, amit le tudunk rajzolni, az könnyebben lesz az miénk!

Hogy tényleg a miénk lesz-e, az jórészt rajtunk múlik. Jók-e a fegyvereink, szél alól cserkészünk-e, de van azért valami más is, amit nem értünk, ami fölötte áll a mindennapi dolgoknak. Amíg jól mennek a dolgok, inkább a valóságosan jelenlévő érdekel bennünket. ha rosszra fordulnak, inkább azt kutatjuk, mi lehet mindezek mögött, felett!

Oldalát nyaló bölény

A jégkorszak után eltűntek a nagy füves mezők, eltűnt a sok nagytestű növényevő, megnehezedett az élet, a realiztikus képek helyett geometrikus ábrázolásokat láthatunk. megnehezedő élet

Ezt szokás elkülöníteni ábrázoló jellegű, a világot formáiban leíró, illetve organikus, a világot belső szervezettségében megragadó képek világára.

Kína, India, Dél-Amerika területén kialakulnak az első államok, a megélhetés megint kezd biztosabbá válni. Hozzánk persze a folyó völgyi (Mezopotámia), illetve a folyómenti (Egyiptom) kultúrák vannak legközelebb.

Egyiptomi leleteken szép sorozatot figyelhetünk meg a geometrikustól a realiztikus ábrázolásig

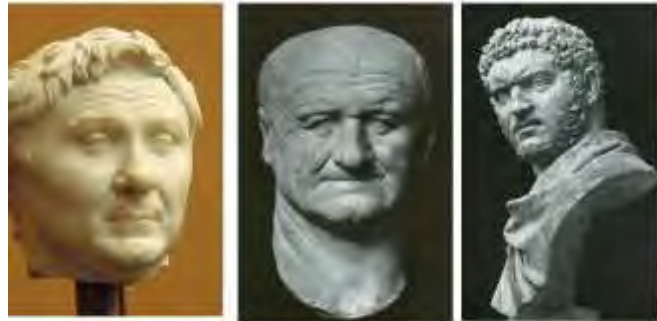
A görög törzsek is geometrikus kultúrával érkeztek a Peloponnészoszra, ahol virágzó Krétai kultúra – amely persze Egyiptommal állt kapcsolatban – nagy civilizációs ugrást jelent számukra. Egyiptom és Kréta. A nagy, gazdag, hatalmas, lomha központ, és a fürge, éhes, periféria.

A görög törzsek még függőbb észjárásúak, kiverekszik maguknak az új hazát, berendezkednek, amit lehet átvesznek a krétaiaktól, egyiptomiaktól, aztán tovább lépnek a világ megértésében, ábrázolásában.

Isténiek lejönnek az egből, előbb az Olympusra, majd a mindennapok világába.

Pompeius Magnus.
Köz. 1. sz.

Vespasianus császár portréja
szobrász. 1. sz. vége

Caracalla portréja.
3. sz. eleje Écséri

Majd a rómaiak kerekednek felül, szobraik, képeik a görög hagyományokat folytatják, de kissé realiztikusabbak. Róma a császárság korában már egy igazi világváros képét mutatja. Latin, görög, héber nyelven köttetnek az üzletek,

kövesút hálózat köti össze a birodalom nagyobb városait.

Ha megnézzük a a Fayumi múmia portrékat, észrevehetjük jónéhány kor jellegzetes stílusjegyét, az egyiptomi stílustól az ikonfestészetten, gótikán át a realizmusig.

Kezdődhetne a modern festészet, de megtörik a fejlődés.

Fiat iustitia, perdat mundus! Legyen igazság, még ha belepusztul is a világ! – szözl a latin közmondás.

Nem tudni, lett-e igazság, és ha igen, kinek, de a nyugat-római birodalom nem élte túl a népvándorlás hullámaait. A pusztai népek szintén geometrikus díszítőművészettel érkezek, de amint letelepednek, megszilárdul a rend, római építészeket, művészeket hívnak országaikba.

Közben azonban nagyot változott a görög-római művészet.

Először csak témájában. A pogány sokistenhit helyébe új vallás lépett, a kereszténység.

1A korai jó pásztor szobrok még földi embert jelenítenek meg

2Junius Bassus szarkofágján már ünnepélyesebbek, merevebbek az alakok. 359

4Godescalc evangelistarium, 781 és 783 között

3Végül az ikonikus, mértani szabályok szerint formált kép lép a látványszerű ábrázolás helyébe.

Az élet kiszámíthatóbb. A művészek ismét a jelenvalóban keresik a távollévőt.

5Az avignoni pietán Jézus és Mária arca ikonikus, a képet adományozó donátoré realisztikus. Szent Jánosé pedig a kettő között.

A reneszánsz eszménye az arányos élet.

Lelkünk harmóniából van alkotva, s a harmónia azokban a pillanatokban születik, amikor a tárgyak arányrendje láthatóvá vagy hallhatóvá válik. (Leonardo)

A fatörzs még egységes, de már készülődnek az elágazások. Mert Michelangelo másképp beszél: Michelangelo

"Aludnom jó, és még jobb hogy kő vagyok. Amíg a kár s a szégyen ily nagyok. Boldog ki nem lát, és érzéstelen... Hát föl ne kelts! Szólj halkán körülöm!"

A törzsfának már eddig is voltak finom oldalhajításai, ezek egyre vastosabbak.

7 Bruegel a vastos paraszti életet festi meg.

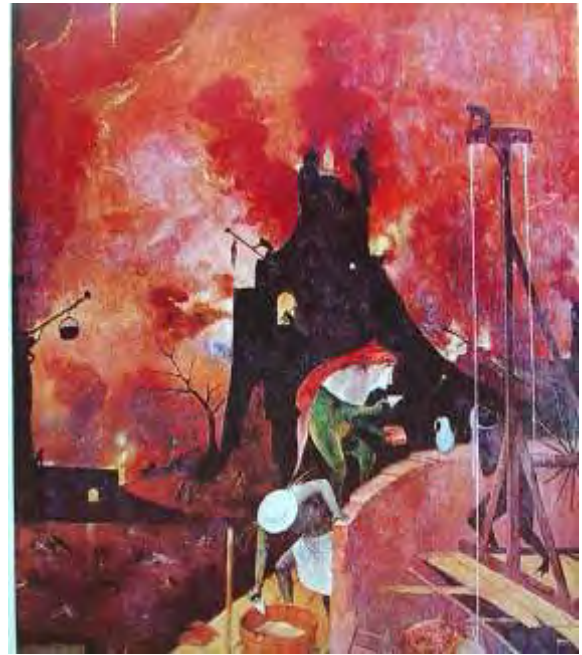

6 Altdorfer témája igazából a természet.

19. Hieronimus Bosch a németalföldi Hertzogenbosch városkában azt mondja: teljességükben.

8Greco, Spanyolföldön megnyújtja az ég felé alakjait.

9Hieronimus Bosch a németalföldi Hertzogenbosch városkában azt mondja: Az élet nagy kérdései csak metaforákban, allegóriákban fejezhetőek ki.

Az arányos életnek befellegzett. Prosperó eltöri varázspálcáját. A kor hőse az Órült Orlandó. Végletek évtizede. Manierizmusnak nevezzük, a modorosság korának.

Bübájam szétszállt, odalón,
s ha még maradt csekély erőm,
az már a magamé csak, és
Nápolyig vinni is kevés.
Országom visszanyertem én
s a csalót meg se büntetém:
ne hagyjatok hát tengenem
ezen a pusztaszigeten;
sőt jertek e varázst a ti
varázstokkal megoldani.
Lágy lehetek röpitse vásznom,
máskép nehéz célt nem
hibáznom.
Célom a tetszés volt. S ma már
oda a szellem, oda a báj,
s kétségbe kéne esni ma,
ha nem könnyítne szent ima,
mely a kegyelem kényszere,
s minden hibának gyógyszere.
Ha vártok hát bocsánatot,
nekem is megbocsássatok.

Domenico Beccafumi alakjai valami titokzatos misztikus fényre figyelnek.

A nagy megrendelők jobb szeretnék valami érthetőbb fényben gyönyörködni. Egy kép legyen pompás, ünnepélyes, de mutassa meg a festő mesterségbeli tudását is.

10 Johann Ignaz Cimbali festménye

Aztán a szépség, a pompa kiürül, modorra válik. A legjobb festők új mélységeket szeretnének látni a formák mögött. Oda az egységes rendi világ. A képzőművészet útjai is elágaznak.

Az első nagy válaszút, a romantika és a klasszicizmus.

A klasszicisták Visszafordulnának a reneszánsz feltámasztotta klasszikus kor nyugodt szépségéhez. Arányok, színek összhangja, harmónia.

Christian Gottlieb Schick-
Portrait_of_Wilhelmine_Cotta_-

A romantikusok a szenvedély, a mozgás, az érzelmi viharok festői.

11 Delacroix Jézus alszik a viharos vízen.

Vannak, akik valami harmadik utat keresnek. Múlt idők mítoszaihoz múlt idők formáit. Angliában a preraffaeliták, Németországban nazarénusok.

12 Dante Gabriel Rossetti: *Lilith*.

Aztán megint két elágazás. Vagy megfested pontosan, amit látsz, nagyjából ahogy Chardin, vagy Velazquez festette, azaz realista vagy, vagy elhiszed

a
a

14 Friedrich Wilhelm von Schadow

13 Munkácsy Mihály: *Poros út*.

Leonardónak, hogy "Semmi sem mutatkozik valódi színében, ha a megvilágító fény nem teljesen azonos színű vele... Minden árnyékos test részesül a vele szemben lévő színből,

ezt nagy bizonyossággal tárják

elénk az árnyékos testek, ugyanis egyetlenegy sem mutatja közülük valódi színét. – és megpróbálsz megfesteni a látvány valódi színeit.

És mivel közben feltalálták a tubusos festéket, már a szabadban is lehetett festeni.

Az impresszionista festő színbenyomásait adja vissza. " Az impresszionisták felfedezik a színek valódi világát. Turnerre is hivatkozhatnának.

15 Chardin: *Vízartály*.

16 Monet.

17 Turner: *Vonat robog át a hídon*.

Az expresszionista számára a kép feszültség, dráma, mozgás, kiáltás, szenvedély, örület.

30. Monet csak egy szem. De micsoda szem!" - mondja Cezanne. Cezanne az, akivel a klasszikus eszmény, az arányos élet újraéled. Mindent megért az elődökből, mindent megemészt, képi rendbe foglal. Nem látványos festő. A festészet legbensőbb

19 Paul Cézanne: Château Noir

nyugtalan álmaiban gondolt. Nem fogalmazta mondatokká, képekké.

34. Kandinszkij végletekig viszi az expresszionisták álmát. Képei megszabadulnak a tárgyi világtól.

Mások, például Barcsay Jenő a tárgyak világából jutnak

21 Barcsay Jenő

Azaz vége lenne, ha: 38.

A szürrealisták nem fedeznék fel, hogy "Nem biztos, csak a kétes a szememnek, S ami világos, mint a nap: titok..... Jól csak az alvó örködik." Szobánk falán éjszaka titkos ajtók nyílnak, valahová, ahol történik valami. Talán semmi egyéb,"

18 Munch: Sikoly.

magánügye, amit csinál. Az utolsó nagy összegző.

31. Mert már Párizsba érkezett Picasso, és megfesti az Avignoni kisasszonyokat, a kubizmus kiáltványát. 32. 33.

Ez valami egészen új. Amit Cezanneig a festők tudtak, az már Leonardó traktátusaiból kiolvasható. Amit Picasso művel, arra Leonardó csak

20 Kandinszkij

Malevics megfesti fehér alapon a fekete, majd a fehér négyzetet. Üres hely Vége a festészetnek.

kibontanak egy zsák rongyot, lemérik hány kiló egy hattyú, vagy ezerszeres ismétlésben olyasmiről beszélnek azzal az egyetlen lényel, kit szerettek, miről sem írni, sem beszélni nem lehet, nem szabad." A szürrealista kép a világ túlpartját kutatja.

22 Országh Lili

A performance megkeményíti a happeninget, az alkotó elindul a szörnyeteg-isten felé, a labirintusba, a szakadék peremén. A kútban ott a halál. Megkísérti

Osztálytól függően, akár egy kis "ál performance" is rögtönözhető. Pl. a tanár az utolsó szavakat egy fehér papírfal előtt mondja, papír van alatta is a padlón, odasimul a falhoz, a közbevágó gyerek pedig úgy önti le vörös vízfestékekkel egy lapos edényből, hogy a papíron fehéren rajzolódjon ki a körvonala. A festékes köpennyel fal felé fordulva testnyomat következik, majd leveszi a köpenyt, arcot mos, és folytatódik az óra. (Közben fény vagy zenei effektusok is következhetnek. Szelidebb változatban a falra vetődő árnyékát rajzolja körbe, festékezi össze, stb.)

Ne keresséjük tovább az ágak között.

Nézzük a magunk fáját.

Az utolsó kép művér feltjait figyelmeztetésnek szántam. Poén, hecc, hülyéskedés jut elég - remélem - minden napra. Mára is, a második menetben. De először próbáljunk meg komolyan venni egy helyzetet. Iszonyatosan őszintéknek kell lennünk majd. Ezt elő kell készíteni.

(Itt jobb osztályokban jöhet a szertartás, másutt ez a kis kapcsolat játék.)

Sötétben fogunk utat keresgélni egymás között. Először visszahúzódunk magunkba, majd vakon elindulunk. Aztán nyitott szemmel kapaszkodunk egymás gondolataiba.

Álljunk fel laza halmazban.

Hunyja le mindenki a szemét, és gondolatban, befelé figyelve, keresse meg a homlokát, koncentráljon rá, aztán lassan elindul a figyelmünk, végigsiklik az orrunkon, a szánkron, a nyakunkon, és elindul a kezünkön lefelé. Nehezedik a kezem.

Absztrakció, szürrealizmus. És két évtizedig semmi más. Már nem két évszázad, csak két évtized, amíg elindul az új hullám. A néhány nagy ág ezer ágba szökken.

Az absztrakció minimalizálja programját: Minimal Art

Pollock belép a képbe, fröcsköl, csap, vág, ken. Absztrakt expresszionizmus.

Video részlet az akciófestésből

Ha már egyszer belépett a képbe, ott is marad az egész együtt válik művészetté. Happeningeket rendeznek. A happening tréfa is, ironia is, hosszú gúnykacaj a komolykodó világ felett.

De a tréfa nem igazán huszadik századi műfaj. [Hajas Tibor](#)

hűsfestményeit saját testével festi, nagy fehér lapra, 46. Hűsfestmény bemutató valakitől

23Ad Reinhardt

Pollock

Magam elé emelem a kezeimet, a könnyököm érinti a testem, az alakrom vízszintesen.
Nagyon lassan indulok el, ha előttem van valaki, elengedem, elfordulok, óvatosan keresem az utamat. Mennek a kapcsolat játékok. A játékok után:

Átfutottunk a művészettörténet törzsfáján. Most jöjjön egy valódi fa.

Ezt a nagy lapot kiterítjük, és elindítom középről a lombkoronát.

Tenger, ó a tenger. Szavak? Bennem néha mintha egy másik lény lenne, aki nem én vagyok, de ijesztően rokonok vagyunk.

"Szavaink csak bennsők mélytengerében élnek,
felszínre bukva szétrobbannak,
miként mélyről hozott halak."

Felszín. Alatta vérerek.

Ti ezután lelkeket fogtok halászni

Itt szemben ült velem valaki,
felszínén megcsillant a fény. .
mindentől..

Ami a lelket illeti,.....
A fényben, a világosságban, oly távol

Kérjük folytatni

Idézetek, saját szövegek kígyóznak a papíron. Kerülnek egymás mellé.

1.1.1.1.2 Szertartás változat (Matúz János nyomán)

Ha több osztályban is megtartom az órát, mindenütt más elemekből építem fel a szertatást. Egy változat:

Előkészítjük a termet. Besötétítés, anyagok kihelyezése. Egy asztalon a szertartás kellékei. Gyertya, virág, egy baba, stb. festék, ecset, a táblára felszögezve egy köpeny, vagy egy palástszerű vászon.

Az osztály körbe áll. Elmondom, hogy figyelniük kell a történeteket, mert utólag a lehető legpontosabban kell emlékezniük mindenre. Nem lehet közben megszólalni, vagy bármi módon kapcsolatba lépni egymással, csak ha erre utasítást kapnak, vagy a helyzet ezt egyértelműen igényli. Valakire ráadok egy pólót (ő kapja majd a festékes ruhát.)

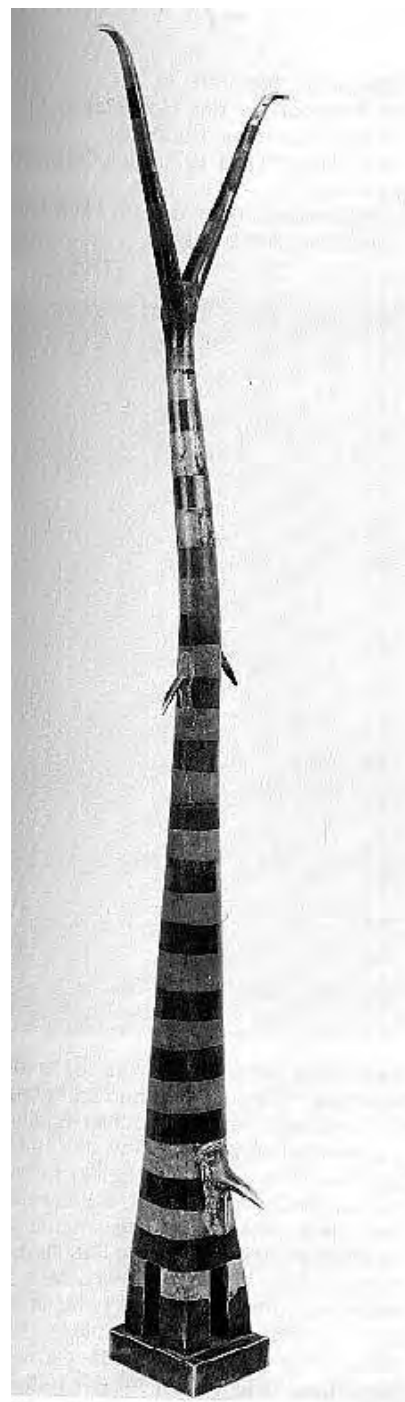
Eloltom a villanyt, meggyújtom a gyertyát, bekapcsolom a magnót, felmutatok egy tárgyat, majd egyszerű jelet festek a táblán lévő ruhára. Leveszem, ráadom a kiválasztott gyerekre, kivezetem a többiek elé, majd másvalakit is elé vezetek, kezébe adom a virágot, vagy a babát. Ő átadja, megtartja, vagy esetleg odaadja a körnek. A szertartást a virág vagy a baba körbeadása zárja. Persze ha közben valami váratlan esemény történik, alkalmazkodom hozzá.

A szertartás végén felkapcsolom a villanyt, körbeülünk, és próbáljuk megfejteni a szertartás értelmét, azaz valami jelentést tulajdonítani a történeteknek.

A beszélgetés után:

" Képzelnék el egy értelmes lényt, aki egy másik csillagrendszerből látogat el hozzánk Itt többek között talál egy dísztelen kelyhet, egy pezsgőspoharat, egy böllérkést, meg egy áldozókést. Volna-e rá mód, hogy akár csak körvonalaiban is kihámozza belőlük az áldozat értelmét? . . . Az ősember nagy előszeretettel álcázta magát szarvakat viselő varázslónak, a barlangban vadászjeleneteket adott elő, a falakat terhes kancákkal és megrontott bölényekkel, emberi és állati párzási jelenetekkel, bumerángokkal, szigonyokkal, rossz szellemeknek állított csapdákkal és kelepccékkel szórta tele. Levágott ujjú kezét a falra nyomta, aztán okkerrel fújta körül, s nyomorult kis kamaszokat hurcolt a nyirkos boltozat alá, hogy aztán bevezesse őket a természetfölötti élet kegyetlen valóságába. Körülbelül ezek táplálták azt a szegényes, együgyű képet, melyet a barlangok korának vallásáról kialakítottunk magunknak."

Az irodalomban a legbővebben tárgyalt eset az északnémet Stellmoor rénszarvasaival kapcsolatos, ahol is egy valahai tó partján több egész rénszarvascsontvázat találtak. Az állatok mellkasa és hasa nagy kövekkel volt teletömve. Azt már nemigen lehet tudni, hogy ez a szép lelet miért vonult be a vallásos irodalomba úgy, mint rénszarvasáldozat emléke, mely állatokat, miután a belső szerveiket kövekkel helyettesítették, állítólag szépen beleeregettek a tóba. Még kuszábbá tehetjük a képet, ha bevalljuk, hogy nőstény állatokról van szó, így még a termékenységrítus színtelét is rápingálhatjuk. Köztudott dolog ugyanakkor, hogy a vadon

élő rénszarvasok nőstényei a hímeiktől külön vándorolnak, s így semmi rendkívülit nem jelent, ha csak nőstényeket ejtettek el *egy-egy* vadászaton. Másrészt azt is tudjuk, hogy úgy lehetett néhány napig a vadászaton elejtett fölös zsákmányt a ragadozók fogától megmenteni, ha teljesen vízbe merítették őket; ennek viszont egyetlen módja az volt, hogy kibelették, majd jó nagy, gömbölyű kövekkel kitömték az állatokat, nehogy felemelkedjenek. Ezzel nem azt mondom, hogy egy ilyen művelet híján volt mindenféle vallásos tartalomnak, de azt hiábavaló lenne kutatni, milyen objektív részletek indíthattak olyan bonyolult magatartásformák bizonygatására, mint például nőstény állatok feláldozása, melyek hasát metafizikai megmondolásból kövekkel tömték ki.

Leroi-Gourhan. Az őstörténet kultuszai, Kozmosz könyvek, 1985.

Azaz, amit most mondom majd az őstörténetről, szintén csak egy rekonstrukciós kísérlet. További szöveg dia lásd: Művészettörténet.

A vetítés után:

- Festhetünk emlékképeket a szertartásról.
- Epikus képeket a késő kőkor vadásztörzsének életéből, a látott képek motívumainak felhasználásával.
- Pszeudo archaikus jeleket, írásjeleket.
- Csoportmunkában pszeudo kultikus tárgyakat készítünk, esetleg szertartásokat tervezünk.

A formai elemek származhatnak az őstörténet, vagy a modern mitológia. (szerepjáték, tud. fant. stb.) világából.

A képeket papír tojástartó anyagából merített durva lapokra festjük. (Készítését lásd: szakterem, papírméret.) A foglalkozás folytatható ékszer, edény, stb.készítéssel, de nyolcadikra ezen általában már túl vagyunk, kevés az óra, sok a hátralévő anyag.

Pszeudo kultikus diák:

BRomvári János: Bizánc. (részlet) Katalógus. Dorottya utca. 1990.

C Samu Géza: Szárnycs, kerekcs angyal. Művészet, 81/5.

DZáborszky Gábor: Indián kerítés. Katalógus. Műszaki Könyvkiadó, 1989.

Romvári János: Buda (és Pest) halála. Installáció, vegyes technika. 250x250x200 cm

Várható
eredmény:
Általában
erős óra.

Néhány
elkészült
munka

Ritzi Jacobi. Alba hercegző.
Katalógus. uo.

G Pszeudo arcaikus jel

F Pszeudo arcaikus írás.

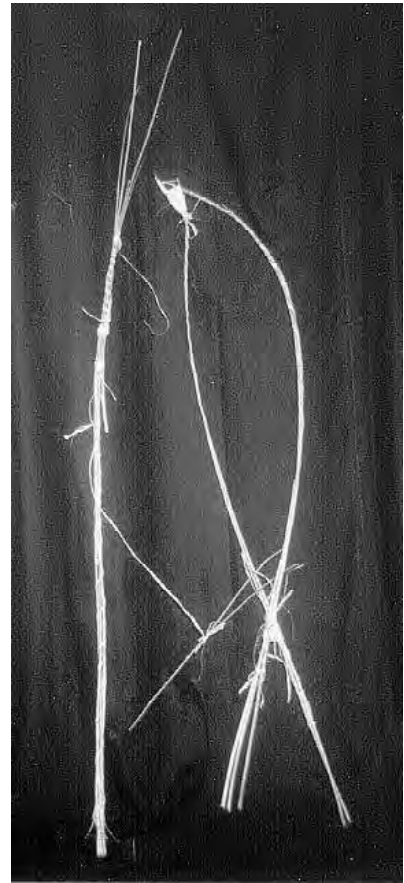

5. Ábra Két epikus kép.

1.1.1.1.3

Egy szertartás kellékei

H Pseudo kultikus szertartási kellék.

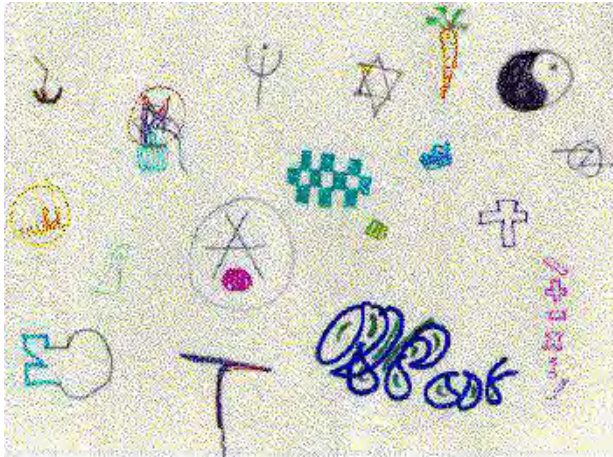
Jelek üzenete változat

Lánc rajzolás jelek témájára

Láncba ülünk, 8-14 fős csoportokat alkotva. Néhány percenként adjuk tovább a lapot jobb kéz felé, mindenki rajzoljon a lapra jeleket. Ezek bármilyen jelek lehetnek, amelyeknek valami üzenet tartalmuk va. (Szám, matematikai, közlekedési stb jelek)

Kompozíció a jelekből

Miután megtelt a lap, vagy visszaért az elindítójához, készítsen mindenki egy kompozíciót a lapra került jelekből.

Mi jut eszembe a jelekről?

Képkalkotás a jelek jelentéseiből. Az előző kompozícióhoz hasonló képek készülnek, de nem szerepelhetnek benne a jelek, csak a jelekhez tapadó képzetek. Az ikonikus jeleket valami más, egyedibb jellel kell helyettesíteni. Tehát mondjuk a behajtani tilos tábla helyett rajzolhat utakadályt, falat, ijesztő figurát, stb.

Forgatókönyv

A következő feladat lehet: írjon egy forgatókönyvet, aminek alapján le lehet forgatni egy etűdöt, egy klipet, vagy egy hagyományos történetet. A forgatókönyv kapcsolódjék valahogy a jelekhez. (Megállapodhatunk hogy a forgatókönyv realiztikus legyen-e, azaz valóban le tudjuk forgatni a rendelkezésre álló technikával, és a forgatásra áldozható idővel, vagy irreális, azaz eszközeinkkel leforgathatatlan.)

Előkészítésképpen esetleg játszhatunk néhány egyszerű kapcsolatjátékot (séta a körön át, különböző módokon) majd szöveges, érintéses üzenetek körben. Ezután csoportmunkában "érints meg" játékok. Apró kis szituációk bemutatása.

Szabad gyűjtés archaikus jelekből

Könyvekből, esetleg fénymásolatokból jeleket gyűjtünk egy kompozícióhoz.

Kompozíció archaikus eseményekből.

Képen rögzítjük elképzeléseinket.

Ezután következhet a szertartás óra, vagy az őstörténeti óra.

Egy jel eredete

A szertartás óra után jöhet jó logikai készségű, jól motivált osztályokban.

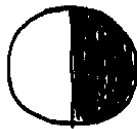
Diasort vetíték, megnézzük a vadász kultúrák realiztikus ábrázolóművészetének átalakulását a földműves kultúrák geometrikus művészetévé. (Lásd: műv. tört. tanítása)

Bemutatom a Jin-jang jel születésének egyik lehetséges magyarázatát.

A kínai törzsek észak felől települtek be a mai Kína területére. Először megmászta az északi lejtőket, és leereszkedtek a délieken. Az északin vizet találtak, a délin napsütést, meleget.

Volt tehát egy északi, hideg, sötét, de az élethez vizet adó világ, és egy száraz, de az élethez meleget és napfényt adó déli.

Ez a két oldal persze egyetlen hegy két arca volt.

Ha felülről
képzéljük el a
hegyet, ilyennek
látjuk, de a kör

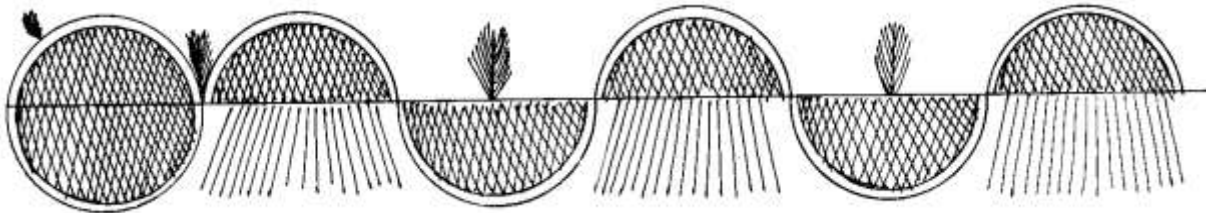
alak általában is a mindenséget jelenti. Ha körülnézünk, egy kör alakú területet mérünk fel a szemünkkel. Kör alakú a telehold, a nap, a tojás sárgája, és az égbolt is. Sötét és világos, nappal és éjszaka együtt alkotja a világot, a kör két részre tagolódik.

Csak hogy ez a két arc nem válik mereven ketté. "A fény mellett ott az árnyék" / Madách Imre / A kettő dinamikusabban egybefonódva jelenik meg a képi jelben.

Most már csak a két szemfolt hiányzik, ha ezt is elhelyeztük, megszemélyesítettük a világ kétféle arcát.

A kínai művészetben a Yin és Yang jel az egyik legfontosabb szimbólum. A Yin a föld, a sötétség, a víz, az erőt magába fogadó anyag, a nőiesség, az anya. A Yang az ég, a világosság, a nap, a teremtő erő, a férfiasság, az atya. A jelben kifejeződik hogy a kettő összekapcsolódásával, egyesülésével lesz a világ teljes.

Ezután felrajzolok egy spirált, majd a gyerekek 3-4 fős csoportokra válva megpróbálnak eredetmagyarázatot rajzolni, illetve jelentést (szöveges) tulajdonítani a jelnek.

Aki elkészült, Földi Péter ládájának jelsorozatát próbálhatja megfejteni. (lásd: ?)

"Az első körforma egy mag a csírával. Az ebből kiinduló hullámvonal egyszer az egyenes fölött, egyszer alatta helyezkedik el. Ha az egyenes a föld szintje, akkor a mag egyszer a föld felett, másszor a föld alatt található. Ha a föld alatt van a mag, akkor kihajt belőle a növény. Ha a föld felett, akkor a földben levő tápanyagokat, energiákat szívja magába, és ez a folyamat periodikusan ismétlődik, évről évre. Más szóval ez a rajz a növény élete." (Földi Péter egyik negyedikesének magyarázata.)

Második lépésben próbáljunk másféle szakaszosan ismétlődő életjelenségeket ábrázolni. (Növényi, állati jelenségek. Ember (A feladatot esetleg folytathatjuk KF -tal. (Hetedikes növény óra/

Hasonló elemzésre ajánlható jeleket gyűjthetünk: Hoppál - Jankovics - Nagy - Szemadám: Jelképtár Helikon, 1990

Akik nem boldogulnak a feladattal, rajzoljanak emlékképet az őstörténet órákról, a szertartásról valamelyik kultúra stílusában.

A megfejtési kísérleteket a csoportok előadják, a többiek kérdéseket tesznek fel, kritizálják. Egy komoly magyarázat után esetleg abszurd, groteszk magyarázatok is jöhetnek. Ekkor előadhatunk egy akadémiai vita-paródiát is. (Lásd: játékgyűjtemény. Tudós társaság)

A jel magyarázatai Hoppál- Jankovics- Nagy- Szemadám nyomán:
Spirál:

Eredet: lélegzet gomolygó párája (lásd: Zolnay Vilmos: A Művészetek eredet, 163-179. o.), ill. az örvény, csiga vonal eredetei) Termékenység jelkép, anyaméh, ősvíz, amiből minden élet ered, illetve jelképe a fallikus kígyónak. Egymással ellentétes mozgások kifejezője is lehet. Ég és föld közötti út, forgó.

24 Eifert János

Örvény jelként értelmezve:

A középpont körüli forgást érzékelteti. Háromkarú örvény hármasságok időbeli, ismétlődő hely és szerepcseréjét, a négy, vagy többkarú örvény a napot, vagy más égitestek, ill. ezek látszólagos napos, éves föld körüli keringését jelképezi. (Eredet: Vízzel, léggel, portölcsérrel, polip, medúza, tengeri csillag, virágok, levelek.) Annál geometrikusabb, minél korábbi.

Csiga jelként értelmezve:

A kifelé haladó csigavonal jelentése: születés, indulás, kibontakozás, növekedés, fejlődés, a befelé csavarodó mindezek ellentéte. Halál, megérkezés, bezárulás, összehúzódás. Kozmikus szinten az időciklusok jelképe.

(Eredet: indaház, csiga, növényi kacs, kígyó, bélrendszer, és talán hallucinogén anyagok fogyasztásának kezdeti)

A magyarázatok egyszerű kis ceruza vázlatok, hisz az egy óra többre nem ad lehetőséget, ha még meg is akarjuk beszélni a dolgot, de a következő órán megpróbálkozhatnak esetleg (például durván merített papírra) egy gondosaabban kivitelezett sorozattal.

Néhány magyarázat a 8. a-tól.

1. csoport (Bulka Julianna, Nagy Edit, Veres Tamás, Oravec Éva.)

Olyan, mintha valaki hipnotizálná a másikat, és a szeme azt látja, hogy mélyebre zuhan.

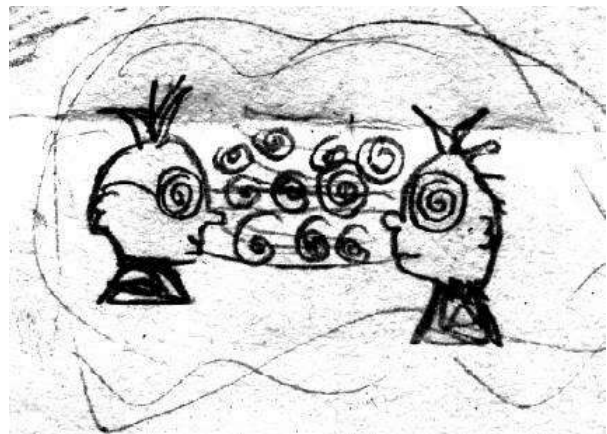
A fa belsejében megnézik, hány éves a fa.

A régi asszonyok hajviselete. Csigalépcső.

Egy mély lyuk, amelynek a belsejében sok kígyó lakik.

2. Cs. (Avar Vanda, Lukács Éva, Dani)

Ez egy csiga, amely a természetben él, tehát lehet a természet jelképe.

Egy vízbe dobott kő nyoma, felülről nézve. Jelentése: mikor megszületünk, kicsik vagyunk, egyre csak nővünk, meghalunk, de a kör még sincs elvágva, mert ki tudja, mi van a halál után.

Jel rekonstrukció

A Jelek könyve ábráit kifénymásoltam. Keressen mindenki magának egy jelet, amelyet megpróbál néhány lépésben visszavezetni valamiféle figuratív vagy nonfiguratív előképre.

Jel továbbalakítása.

Ezután pedig megpróbálja tovább alakítani a jelet, mintha tovább telnének az évszázadok.

Szintetikus kubista képek elforgatott fotókról másolva

A/4-es fénymásolatokat használunk. Kirakok egy csomót az asztalra, a gyerekek választanak, cellux-szal felragasztják az ablaküvegre, vagy egyszerűen csak odaszorítják, majd rátesznek egy A/4-es gépiró lapot, és átrajzolják a képet, vagy néhány motívumot. Rajzolhatnak körvonalakat, de grafikai felületeket is képezhetnek. Rajzolhatnak grafittal egyenlő erejű, vagy halványabb, erősebb vonalakkal, vagy színesceruzával, filctollal. Majd elforgatják, vagy új képet választanak, megint rajzolnak. Addig ismételtetik, míg nem érzik elkészültnek a kompozíciót. Ezután tovább fejlesztik a grafikai felületeket, vagy színeznék. Lásd még: Egész osztályos teljesítmények. Az én Szolnokom.

V. Tóth Éva. Szolnok.

A csomagolás KIEG / NYOLCAD / kieg8298.doc

(Vissza a tartalomjegyzékhez: [..\Tartalomjegyzék.doc - Koponya és csontváz tanulmányok](#))

Jó ürügy lehet a karácsony előtti utolsó óra, de az objekt óra után is csomagolhatunk.

A feldolgozás az osztály arculatától függően az egyszerű csomagolástechnikai tanulmánytól - afféle kis karácsony előtti praktikumtól - a csomagolás, elfedés, ajándék fogalmainak körülfaragásáig terjedhet.

1. Csomagolástechnikai tanulmányok.

Nagyon nehéz időálló tanácsokat adni, ami tavaly újdonság volt, idén már unalmas lehet.

Legjobb, ha a gyerekek előre készülnek, ötleteket hoznak. Csomagolhatunk színes papírokba, vagy természetes anyagokba.

Ajánlott
Nova, 1991. A Szendrő Lajos:

irodalom: Hávor Csilla: Sok szeretettel. Officina két kép a kiadványból való. Papírcsomagolás. Műszaki, 1997.

2. A

csomag. Szabad feldolgozás képzőművészeti alkotásoktól indulva.

Megnézünk néhány diát.

Egyszerű csomagok

Érdekes felületek, formák keletkeznek egy-egy tárgy becsomagolásakor.

K Christo: Csomagolás, különböző anyagok 1961

L Man Ray: Isidore Ducasse enigmája 1920

J Abakanowicz: Fej maszk A becsomagolt arc képe.

Abszurd csomagok

M (Keresztes Dóra-Orosz István. Az összerakható kép játék mintájára készült abszurd doboz-sorozat.

Végül maga az egész alak is csomagolást kaphat.

OSchéner Mihály:Itt állok, másként nem tehetek... Assemblage.. Corvina műterem. 1981. Hátsó borító.

Mi történt? Becsomagoltam magam. Falat építettem magam és a világ közé.

A csomag véd és bezár. Elrejt, de sejtet. Díszesebb teszi az ajándékot.

A csomag két dologból áll. Az ajándékból, megvédendő tárgyból, illetve a csomagoló anyagból. Játsszunk egy játékot.

N Tadeusz Kantor: Emballage - Utazó, assemblage 1966
Acsomag maga utazik.

A mai órán a "Csomag" lesz a feldolgozandó címszó.

Látvány utáni tanulmány

Készülhetnek tanulmányrajzok, akvarellek becsomagolt tárgyakra. Először készítsétek el a csomagot, majd rajzoljátok meg.

(Egyszerűbb modellek: kocka, üveg, gömb. Bonyolultabbak: Mértani test csoport, gipsz fej.)

Abszurd csomag

Tervezhettek, vagy készíthettek abszurd csomagokat.

Becsomagolva (Hriszto nyomán)

A csomagolástervek követhetik Hriszto híres csomagolásainak mintáját. Épület fotók nyomán kezdünk dolgozni, megrajzoljuk, hogy néznének ki becsomagolva.

3. A csomag.
Játékkal
indított
változat

Eljátszom, ahogy egy nyitott, figyelő, kapcsolattartó testtartásból bezáruk. Előbb az arcom vesz fel egy elzárkózó kifejezést, majd összefonom a karjaimat, leguggolok.

Alakítsatok 6-10 fős csoportokat, és a kikészített alapanyagokból készítsetek egy csomagot. (A csomagban lehet tárgy, vagy az egyik gyerek.)<..\..\video\csomagol1.asf>

(Készül a csomag:<..\..\video\csomagol2.asf>)

A második feladat: minden eszköz nélkül, saját testetek segítségével burkoljátok be az egyik csoporttagot. (A cél lehet, hogy minél kevesebb látszék ki belőle, vagy hogy minél szebb legyen a csomag.) asf Az eredmény: <..\..\video\csomagol4.asf>

Művészi hajlamú osztályokban az egyszerű csomagoló csoportjáték helyett tervezhetünk egy közös csomagoló akciót.

A játékok után megnézzük a diákat, kiegészítve az akció diával, és az előbbi választható feladatok mellé csomagolási alciótervek is készülhetnek. Ha tudunk polaroid felvételeket készíteni a csomagokról, azok fénymásolatain is dologzhatunk tovább.

Egyéb diák:

(Záborszky Gábor: Eső után köpönyeg/

Csoma Gergely foto: Baba pólyában

Abakanowitz: Test maszk

Hriszto valamelyik csomagolása

Q Abszurd ajándék.

Orosz István-Keresztés Dóra?

Koponya és csontváz tanulmányok

Természetes formaként voltaképp bármikor rajzoltathatjuk a nagyobbakkal, a klasszikus módszer szerint előbb állatkoponya, állatcsontváz, kitömött állat, utána emberi koponya, csontváz, mozdulatvázlatok, majd emberi alak tömegvázlatai. Órákon erre aligha van lehetőség. (Idő és modellhiány)

Az emberek repülni tanulnak

Néhány diát vetíték

S Yves Klein: Az emberek repülni kezdenek testlenyomat. Művészet, 82/11.

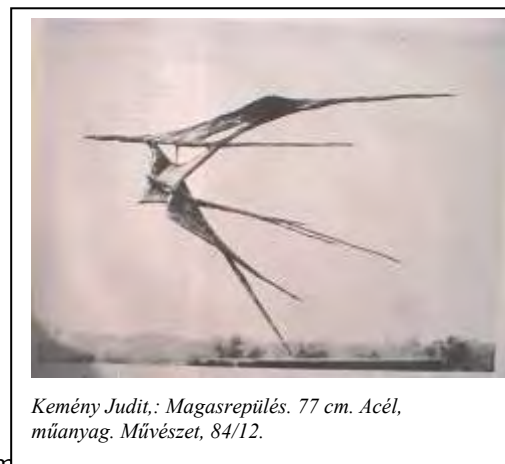

T Kiss Ilona, az ember repülni tanul IV. Művészet, 81/11.

R Kiss Ilona, az ember repülni tanul. VI. uo.

Tempera szórópisztollyal.

Kemény Judit.: Magasrepülés. 77 cm. Acél, műanyag. Művészet, 84/12.

Tibor Eleonóra: Lepkegyűjtemény

Roman Kowalik: ?

Balla Margit: Sárkányeregető

Kovács Johanna: Térbomlások, röpködések

Szirányi István: ? Mindegyik arcom a tűz egy m...

Bodóczy István: Sárkány

Nonfiguratív

Beszélgetés után:

Szabad alkotó munka az ember repülni tanul témakörben.

Egy mozdulat csak...

[Müller Péter Iván Sziámi. Sodródni kell.](#)

26Debrecezeni Zita

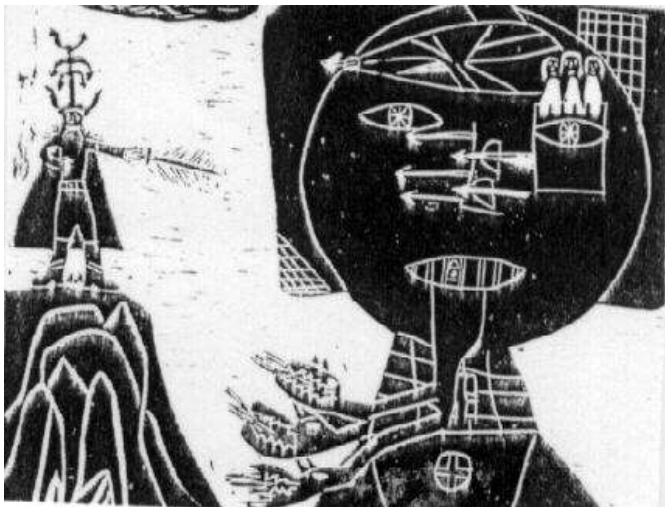
25Menyhárt Edina

"egy mozdulat csak - épp a megfelelő pillanatban, - apró, de számottevő" Fotózzatok ilyen jelentéktelennek tűnő, mégis, jobban utána gondolva, többszörös jelentésrétegű kis mozdulatokat.

Corso: Középkori Anatómia.

A fogsor a száj kastély-rácsa
A nyelv sárkány
A torok tömlőc
A szem szőke lányok tornyocskája
Az agy őrszem
ki tudja szúrni
az ármányos fekete lovagot!

Rajzoljuk meg a vers metaforáit!
Kiemelhetünk egy-egy arc alkotót, és további metaforákat alkothatunk. (Én eddig csak a szemet mertem külön feldolgoztatni, a száj túl kényes, az orr túl provokatív, esetleg még a fül jöhetne szóba.

Részletek a testről

Hasonlít a fej plussz még valami

Dali: Az idő szeme.

Tervezzük meg más dolgok szemét.

A város szeme, a stb.

Ábra UDozvald János fotója. Fotóművészet, 88/4

feladathoz, de itt az a cél, hogy az emberről valami kis részletet mutassunk be, ahol a kép természetes határokat kap, tehát nem egy képből kinyúló kart rajzolunk, hanem mondjuk egy takaró alól kilógó kezét. Ha lehet, sokat segíthetnek a fotós előtanulmányok. Mivel csak egy gépünk van, csoportmunkában dolgozunk, mindig az vihethi a kis

digitális kamerát, akinek már kész a beállítása, vagy pontosan tisztázta mit, honnan, hogyan, ha kell, be is világította. Ez persze nem túl életszerű, de az idő nagy úr.

Tervezhetünk különleges kontaktlencséket.

A képekhez utólag szövegeket is írhatnak. Szalai Sára például a következő lapot készítette:

Kovács Viki

Ezen a képen Kovács Viktória (Viki) zavarában a fényképezőgép mögé bújik. Minden esetre be kell vallani, hogy jól áll neki. Sajnos a fotó eltűnt.

Ezen a képen is gátlásos még, de már látszik az arca, ami nagyon jó hangulatot ad a képnek. HA valaki kíváncsi a hátára, megtekintheti a mögötte lévő tükörben. Kettő az egyben!

Testrészlet mintázás

Vázlatainkból plastikák készülhetnek. (A munkák a művészeti iskola hatodikosaitól valók)

27Konczi Kata

28Egervári Kitti

Szalai Sára: takaró alól kilógó kéz, kulccsal.

29Szabó Anita

A Body Art és környéke.

A Body artról szóló vetítés, az objekt készítés, vagy közvetlenül az alakrajz után tarthatjuk, kiscsoportnak. Tanórán csak kivételesen jól dolgozó osztálynak ajánlott. Túl nehéz, túl intim, túl kevés hozzá az egy óra.

A teremben sötét van, néhány kisebb lámpa ad egy-egy fénykört. A padokat félretoltuk, kihordtuk, a falon nagy fehér papír, vele szemben reflektor. Esetleg árnyjáték színpad. (Hátulról megvilágított fehér vászon mögött játéktér.)

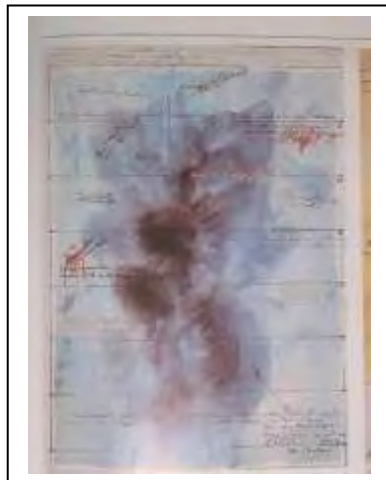
Sziámi zenére

Az előző órán tárgyakat építettünk be a képbe, tárgyakat alakítottunk át. Most valami más jön. Felvezetésként megnézhetjük a Nárcisz és Psziché híres body art jelenetét. A terem már besötétítve, a falon ott a nagy fehér papír. Reflektorok beállítva, egyelőre csak kis kis fények.

Elindítom a magnót:

"Sodródni kell, (sohasem tudni a célt,/ behunyt szemmel (adni egy esélyt./ Célozni nem kell, (sőt nem is szabad,/ gondolkozz egész testtel, (engedd el magad!./ Egy mozdulat csak,/ épp a megfelelő pillanatban, (apró, de számottevő. (Célozni nem kell, (sőt nem is szabad,/ gondolkozz egész testtel, (engedd el magad! Depresszióztál, fejedre húztad a szoba sarkát, elég a bonyolult jóból, lazíts és zuhanj át!/ Célozni nem kell, (sőt nem is szabad,/ gondolkozz egész testtel, (engedd el magad!./ Látod ez már pont az,/ zuhanórepülés,/ leépülésből, (lefele-felépülés./ Célozni nem kell, (sőt nem is szabad, (gondolkozz egész testtel,/ engedd el magad! (Müller Péter Iván- Sziámi)

Amiről szó van, az egy mozdulat. Mozdulat egész testtel. A mozdulat nyoma ott a falon, vagy ott a vásznon. Egyelőre csak szoborra fagyva. Sok mozdulatot ismerünk, ami kifejez valami szépet, vagy közönségeset. De ez most ne célzott legyen, azaz ne legyen közvetlenül értelmezhető jelentése. (Ne poénkodjunk, ne "mutassunk be!" Gondolkozzunk egész testtel. Megy egy zene, sétálunk, mozgunk a fal előtt, a video közben veszi a mozgást, a fényképezőgép sorozatot rögzít. Utólag meg-megállítva a videót megfigyeljük a mozdulatokat, mindenki krokizza ami leginkább megragadta. Végül a testvázlatokra rádolgozhatunk, szövegek, jelek kerülhetnek fel. Előtte esetleg szemléltethetünk:

Gilbert és Georg nyomán

Gilbert és Georg szobrászok. Reggeli után kisétálnak a ház elé, és úgy érzik, most egy hatalmas szobor részei. Megállnak próbálnak a szobor részévé válni. Fénykép készül a szoborról. Tovább mennek, keresik a szobrokat, amik részévé válhatnak. Ablak előtt állnak, távolba nézők szobra. Stb. A játékok közül itt indíthatunk a szobrász játékkal, oldottabb hangulatban a vak szobrásszal, humorosan a mozdulat stafétával.

A játék után sétáljunk végig az iskola folyosóin, vagy más helyeken. Keressünk egyénileg vagy csoportokban élőkép helyzeteket. Fotók készülnek.

V Kék lány fekete ágyon.

4. Segall diákat nézünk.

Befagyasztott lét pillanatok.

Keressünk hasonló, szoborba kívánczó pillanatokat.

A szobrot elkészíthetjük gipszes vásznak, gipszes ruhák, vagy gézgipsz segítségével.

W Jelmezből

X Hentesüzlet

A modellek beöltöznek olyan ruhadarabokba, amiket nem sajnálnak kidobni. (Erre a hőszigetelés miatt van szükség, ha a gipszes ruha a csupasz bőrre kerül, az intenzív párolgás miatt nagyon nagy a hőelvonás, a modell fázik. Hosszú ujjú vékonying, nadrág. A folpackkal szorosán a lefoglaljuk, hogy ne torzítsa túlságosan a test vonalait.)A modelleket becsavarjuk folpackkal, majd feladjuk rájuk a gipszes vízbe mártott ruhákat. Számítani kell a súlyra, készítsünk támaszokat a kezeknek, segítsük őket kötés közben. Amikor a gipsz megkötött, (10 - 15 perc) fém, vagy gipszvágó ollókkal levágjuk a ruhákat, majd ismét összerakjuk, belülről vagy kívülről gézgipsz csíkokkal rögzítjük. Az ismételt kötés után gipsz felsimításával eltüntetjük a kötésnyomokat, vagy ha kívülről kötöttünk, gézgipszszel homogenizáljuk az egész szobrot.

A ruhákat húzhatjuk papírból, erős betonvasszalakból készített test-vázra is. Ekkor nem kell levágni. A ruhából kilátszó testrészek lehetnek gézgipsz maszkok - kezek, vagy öntvények. (Lásd maszk öntés) A ruha lehet egyetlen lepel, különbözőképpen a testre csavarva, öltve.

Élőképek

Y Közlekedési lámpa. Művészet, 82/3.

Megnézünk néhány élőfestmény diát.

Technikailag úgy készülhet a kép, hogy nagyméretű háttérre ragasztóval merevített, papírral kitömött

ruhákat applikálunk, hátul nyílást hagyva a fej, a kezek számára, vagy egyszerűen csak egyszínűre festünk ruhákat, felvesszük, és beállunk a háttér elé.

ZWoodrou, Gaynor és Kay. Műzsák, 88/1.

*AAA május megszemélyesítése,
Görögország. Múzsák, 1990/1.*

CC Varkoly László Stúdió 90 katalógus.

*BBRvész László László. A balerina almája. Folytassuk a képet. Mi lehet a történet?
Stúdió 90 katalógus.*

Élőkép játék

Egyéni, vagy kisebb-nagyobb csoportok feladata lehet. Válasszanak ki egy megjeleníthető képet, otthonról hozott eszközökkel próbálják meg megjeleníteni a képet. Esetleg osztályon kívüli helyszíneken is történhet a fotózás.

Néhány kép Páncsics Edina műhelyéből.

Szürrealista fotók

Montázsok egymásra fényképezett vagy nagyított képekből.

Fekete háttér elé felállt, különböző helyzeteket felvett csoportról készült fotósorozat A technikai kivitelezés többféle módon lehetséges. Legegyszerűbb a dolgunk akkor, ha kameránk felhúzás nélkül is képes újabb expozícióra. Ekkor csak a fényt kell bemérni, és egymásra fényképezgetni a képeket. Ha ez nem megy, akkor nagyon gyenge világítás mellett (Sötét teremben hatvanas égő) a csoport egy-egy expozíciós idő erejéig beáll egy-egy mozdulatba. Háttérként fekete függönyt alkalmazunk, a túlexponálás kivédésére. A kamerát exponáló zsinórral "b" időre állítva nyitva hagyjuk, esetleg fekete lappal eltakarjuk az átállások idejére. Harmadik módszer, vakuval villantgatunk a modellekre. (A kamera az előbbiek szerint nyitva. Ekkor nem kell eltakargatni, a felvételtörténhet derengő alapvilágításban.) Ezeket a megvilágításokat természetesen csak kézi fénymérővel lehet beállítani.

Miért kínlódjunk ennyit a felvételkor? A laborban végül is sokkal könnyebben oldhatjuk meg a feladatot, különálló felvételek egymásra másolásával. Csakhogy a laborálásra csak néhány gyereknek van lehetősége, az élő felvételen akár az egész osztály benne lehet. Másrészt a filmen létrejött montázs, épp mert utólag nagyon nehéz valamit is korrigálni, az eredetiség varázsával hat ránk.

Bara István: Reggeli séta. Foto 66/8

Képvrs

Képvrs órákat általában a montázs óra után tartok. Az óra felvezetése a csoport intellektuális képességeitől függően lehet egyszerű játékos szövegtologatás, vagy elmélyültebb tanulmány. Megnézünk néhány diát.

DD Kiss István, Stúdió 90 katalógus. Néhány szó a képbe írva.

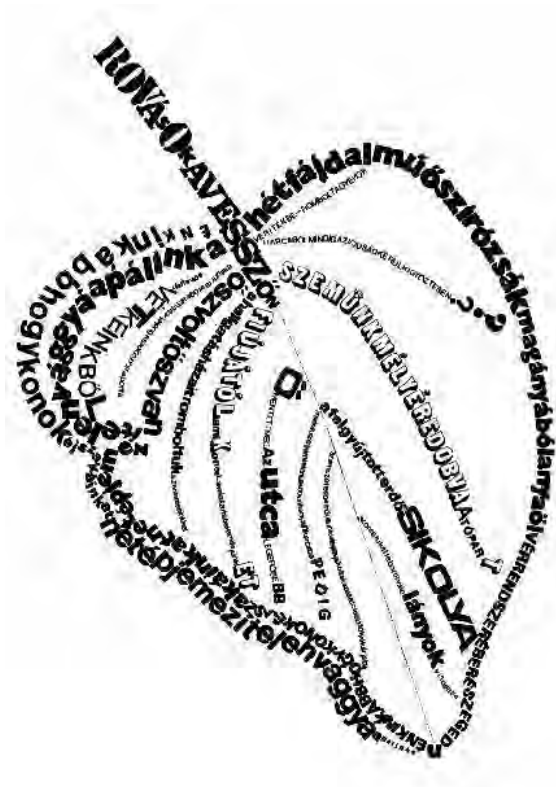
"A falu legutolsó háza lenne. Szél, mennydörgés, villámlás játszana. a világgal, az arcunkkal. Csak ölelnénk egymást, két testvér."

FF Nagy László: Őnarckép. Versek és versfordítások, Magvető, 1978. Látványoszerű kép is fejleszthető betűkből, szavakból. Ha ilyen képvrs szeretnénk készíteni, először halvány ceruzavázlatot rajzolunk, majd fekete filccel, vagy rajztollal ráírjuk a szavakat.

EE Betű és folt szinte egyenrangúan alkotja a képet. Bari Károly: Egy kerub önéletrajza. (Diszletek egy szinonímához. Magyar Műhely Baráti Kör füzetek 34.

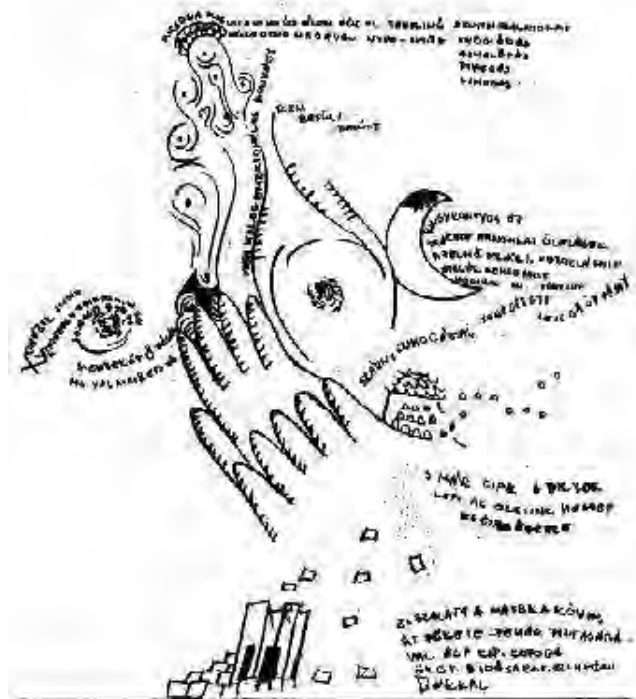

A. Morgenstern: Hal éji éneke. Jellegzetes betűkép, ami a látvány és hangzás egybeesésére épít.
 Nagy László: Emberpár. Jellegzetes ötlet vers.

Négyedikos munkák

SZÜLETÉS - ELMŰVÉS

EBENFAIV A VILÁG BOLTOZATÁV
 KÉPKERET, MELT MINDENT BEKÉRIT
 KÖNNYEK, REMÉNYEK, FÁJDALOM, ÉLET, TÜKÖR
 VALÓSÁG, FÉNYEK, FORMÁK. VALÓSÁG? (Zsolnai Noémi, 6. o.)

Ébenfaív a világ boltozatán. Képkeret, mely mindent bekerít. Könnyek, remények, fájdalom, élet, tükör. Valóság, fények, formák. Valóság? (Zsolnai Noémi, 6. o.)

Mechanikus változat

Főleg olyan osztályok számára, akik lassabban, bizonytalanabban mozdulnak. Ha pl. hatodikban a montázs-óra után tartom.

Nagyon könnyű óra, ha nem törődünk a minőséggel, és rettenetesen nehéz, ha szeretnénk elkerülni a sablonos szövegeket. Verset írni nem lehet megtanulni néhány óra alatt, de a közös szó-keresgélés szép élmény, ha egy osztállyal eljutottunk már az intimitás megfelelő szintjére. Enélkül úgysem megy a dolog. Nyolcadikban, a szürrealista montázsokhoz automatikus írásmóddal, vagy szabad asszociációs módszerrel írhatunk szövegeket.

Érzékeny, labilis gyerekek esetében vigyázzunk, ne tulajdonítsunk túl nagy jelentőséget a dolognak, komoly veszélyei is lehetnek. (Lásd: alapelvek)

1. Megrajzoljuk a montázs elemeinek körvonalait. E lehet egyszerű vonalvázlat, vagy gyors kroki, de másolhatjuk világító asztalon, ablakra téve, vagy frottázst készíthetünk róla.

Amíg a gyerekek rajzolnak, rövid verseket, prózai szövegeket mondok.

Nagy László: Betűk gyászorsége

Itt nyugszik a Hármás Honvéd Gyalogezred

Weöres Sándor: Egysoros versek

A dal madárrá avat

Szárnysötét

Tojáséj

Liliomszörny

Csak kerete vagy magadnak

Az elhagyott forma

Lógó levetett ruhák
furcsán emlékeznek a testre
melyet burkoltak
míg el nem jött az este.

Végül esetleg rövid falfirka szövegekkel oldjuk a hangulatot:

Itt járt Lord Lucan.

- Nem is jártam itt!

Georg Davis ~~ártal~~
 ~~ártalt~~
 bűnös.

Néha összeszavakat a keverem.

.....

2. A körvonalakba beírjuk a dolgok neveit.

3. A neveket egymás alá írjuk, mondatokká kiegészítve. Persze a szó nem feltétlenül a mondat elején kell legyen.

4. Újabb mondatokat írunk. Ezek a mondatok az előző mondatok folytatásai lehetnek, megírjuk: mi jut eszünkbe róluk.

5. Ha eddig még nem alakult ki használható szöveg, megpróbálkozunk a szavak véletlenszerű keverésével.
6. Ha már van egy alkalmas szövegváltozat (ez lehet akár a legelső, a sorba írt szavak/ , elkezdjük letisztítani a felesleges szavaktól. Verssé tömörítjük.
7. Ha nem elégszünk meg a prózaverssel, megpróbálhatjuk mondogatni magunkban a sorokat, és ahol megbicsaklik a ritmus, keresünk egy másik szót. A gyerekek általában az időmértékes ritmusra éreznek rá. Esetleg próbálhatunk szótagokat számolva, rímeket keresve klasszikus magyar versformákat alkalmazni.
- Megpróbálkozhatunk esetleg a tudatos ritmusszerkesztéssel is. Kiteszünk egy ritmus táblázatot: Az időmértékes verselés:
- A ritmus a rövid és hosszú szótagok szabályos váltakozásából ered. Rövid a szótag, ha a benne előforduló magánhangzó rövid (o,u,i,e,ü,u,ö,a/ , és legfeljebb egy mássalhangzó követi. (jele:U/ Kapu, felel, kezlet.
- Hosszú a szótag, ha a benne levő magánhangzó hosszú (ő,ú,ü,é,á/ , vagy a rövid magánhangzó után legalább két mássalhangzó áll. (Jele: / Kő, vés, vert.
- Mivel igen sokféle ritmusképlet létezik, bármiféle szabályos ismétlődés képezhető.
- Magyaros (Ütemhangsúlyos) verselés
- Mindig az első szótag hangsúlyos, ez után 1-2 de legfeljebb három hangsúlytalan szótag következhet. Összesen tehát három ütemünk van. 2-3 és négy szótagos.

6. B

Kovács Anna

1. változat. Szöveghalom

Nő/ ház/ virág/ erdő/ gomba/ fák/ bagoly/ bicikli/ vízimadarak/ kígyó/ nap/

2. változat: Mondatokká bővítés.

A Gomba a virág mellett jól megnőtt./ A bagoly a fákon alszik./ A kígyó vígan sütkérezik.

3. Mi jut eszembe ezekről a mondatokról?

Bicikliről: nyáron apával bicikliztünk mamához. kb. 50-52 km

Vízimadarakról: egy film, a címe: Fura farm.

Bagolyról: egy rajzfilm, címe: Icurka - picurka ikrecskék.

Kígyóról: A kis herceg, rajzfilmben.

4. Rakjuk össze a legérdekesebb, vagy legfurább mondatokat összefüggő szöveggé.

A nő kinéz a házból.

A napsütötte erdőt nézi

Vízben madarak úszkálnak.

A bicikli szépen csillog a nap fényében.

5. Gondozgassuk, csiszolgassuk a szöveget.

Fura Farm

Kígyó sütkérezik vígan, a kis herceg egy virág mellett alszik, kint a havas erdőben.

Az icurka-picurka ikrecskék bicikliznek a bagollyal.

Vízimadarak úszkálnak a befagyott tóban.

Fura farm

**Kígyó sütkérezik vígan,
a kis herceg a virág
mellett alszik,
kinn a havas erdőben.**

Novotni Nóra

Első változat

A rémálom

Sötét éjszakában, szakadó

esőben

A denevér-ember jéghideg kezével
Ölel egy lányt, kít erőszakkal rabul ejtett.
Denevérek sikoltása messze hallik.

Egy rettenetes
kobra,
melynek
hossza
végtelen,
Hideg,
nyálkás testű
csúszó-
mászó.
Egy szegény
lány, melynek
testén csurog
a vér.

**Utolsó
változat**

A rémálom
Rettenet
éjszakája,
szakadó eső
éjszakája,
Jégkarmú
denevér-rém
éjszaka.
Végtelen
kobra ölelése.

Ha van egy
montázsunk
és egy
versünk, már
csak linóba
kell metszeni a
montázst
(lásd: linó
órák), és
fénymásoló
segítségével
már össze is
állíthatunk
egy illusztrált
verseskötetet.
Persze az az
igazi, ha

kéziszedéssel ki tudjuk szedni a szövegeket, így igazi nyomtatott könyv is készülhet a magasnyomó gépeken.

Egyéb teljes szövegeket a Egész osztályos montázs technikájú versszövegek (EGESZOSZ/montszov.doc), egyéb metszeteket és szövegeket a Verseink könyve (EGYEBFOG: verskony.doc) fejezetben közzölök.

Szürrealista video

A video műfaja lehet etűd vagy klip. A klip voltaképpen egyetlen könnyűzenei számra épített, gyors vágásokból összeállított etűd.

Előtte megnézzük az Andalúziai kutyát, vagy az elejét. Megnézzük a szürrealista képsort, majd egyéni vagy csoportmunkában ötleteket gyűjtünk egy szürrealista filmhez.

A második órán jön az ötletek forgatókönyvvé változtatása. Mivel legfeljebb 2-3 kamerával forgathatunk, nincs idő a forgatás közbeni tanácskozásra, gondosan meg kell tervezzünk minden jelenetet. (Előbb-utóbb persze jobb helyeken minden csoportra jut majd egy - otthonról hozott - kamera)

Egészen kezdő osztályban felkerül a falra egy nagy papír.

Szöveg (hang, zaj)	Kamera állása	Kameramozgás	Képkivágás	Fény
	Középállás	Pásztázás oldalirányba	Nagytotál (Egész épület)	lágý
	Alsóállás	Pásztázás függőlegesen	Középtotál (Alakok környezetükkel)	kemény
	Felsőállás	Egyéb mozgás (inga, fordul, kaszál, bolyong, stb.)	Kistotál (Alakalak részletek)	fóltszerű
			Premier plan (Fej váll)	Sötét-vil.
	ZUM	Szuper plan Arc részlet		

Igen nehéz óra, ha a gyerekek nem kaptak jó drámajáték és médiakultúra felkészítést. Nehézkes, zavart, suta munka kezdődik, feszültségek, idegesség, poénkodások.

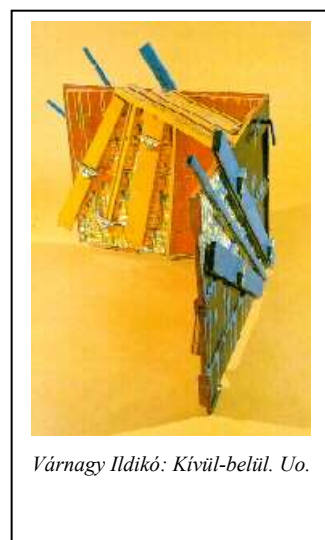
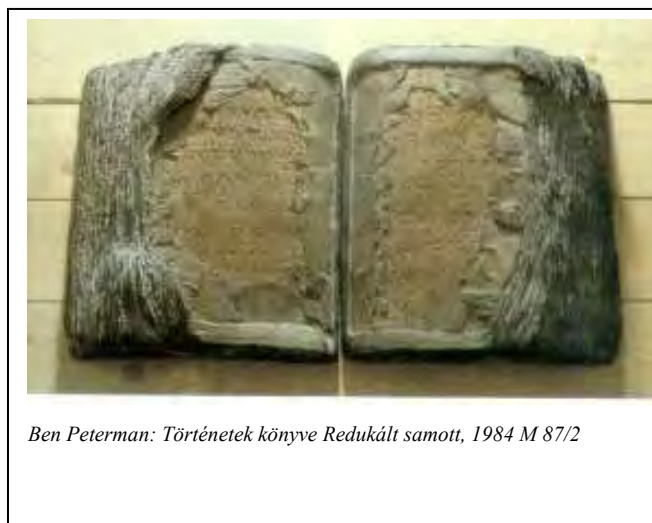
Könyv objekt

Az egyedi könyvek mintájára készíthetünk objektet könyvekből, vagy tervezhetünk egyedi könyveket.

Hulladék objekt

Építkezési, üzemi hulladékok, maradékok, vagy ismeretlen célú összeszögezett segédeszközök mintájára készíthetünk műalkotásokat.

Mitikus ajtók

Levetítem Móder Rezső, Mitikus ajtók c. objektjét.

Szemerédi Zoltán: *Cím nélkül. Foto 67/3*

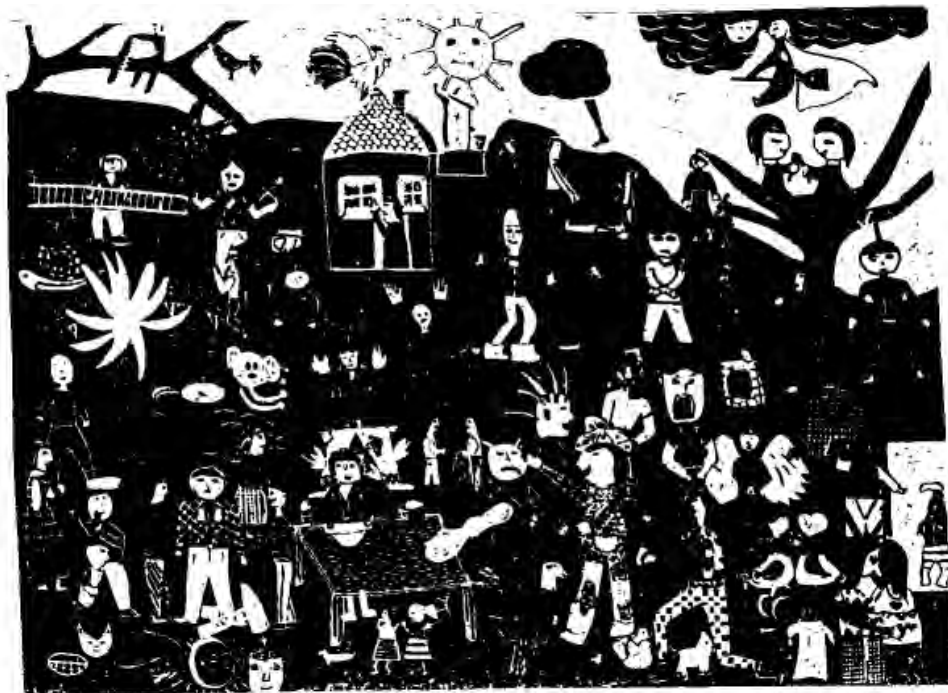
Felolvasom Pilinszki Terek c. versét

A feladat: Ajtókat tervezni, és ami mögöttük van. Rajz, festés, makett, élőszobor, fotó, montázs, video, stb.

Vagy: Megnézzük az ajtók diasort, és szabad feldolgozás.

Közmondások

Mindenki megrajzol egy közmondást, és egy közös rajzra is felviszi saját témáját.

Utassy: Tél

Benn:

szeretőmmel gordiuszi csomóban.

Kinn:

Nagy Sándor karddal a hóban.

Őis

mi is

ébren.

1967 decemberében.

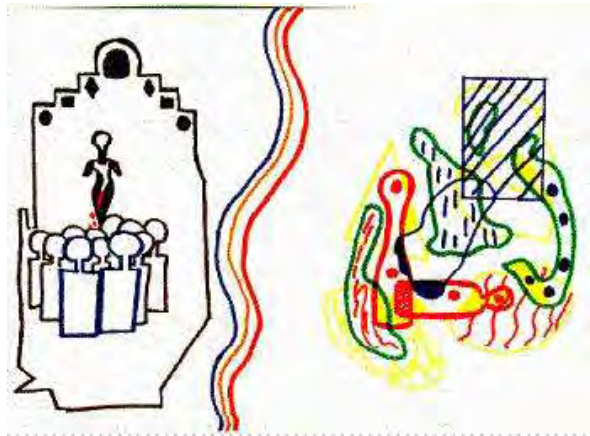
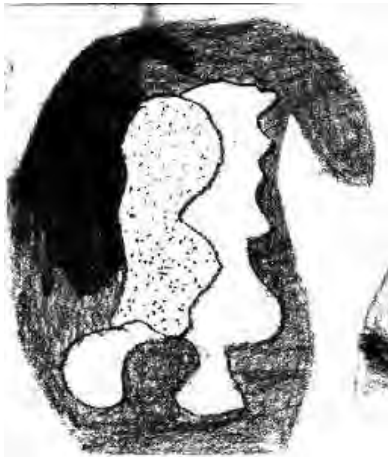
A vers feldolgozását két dolog indokolta. Egyrészt az újonnan átvett nyolcadikos osztállyal a kontraszt feladatsor végére kellett egy tematikus feladat, amely lehetővé tette a figuratív - nonfiguratív közötti mozást. Másrészt, és ez volt a fontosabb motívum, az osztály eléggé problémás volt, induló iskola mindenünnen összeszedett gyerekei, néhány nagyon érdekes vezérszemélyiséggel. A rajzolás alatti beszélgetések során gyakran merült fel az iskolai önkény, diktatúra kérdése, amely persze általában átvezetett a kinti diktatúrához.

(1980-at írtunk) Először csak beszélgetünk. Mi ez a vers? (Ami konkrétan tudható: 1968-ban oldódási kísérlet, illetve bevonulás Csehszlovákiába. Általában: a diktatúra és a különböző szabadság álmok és szabadság gyakorlatok ellentéte.) Formailag hogyan jeleníthető meg?

Az illusztráció a figuratívól a nonfiguratívig terjedhet.

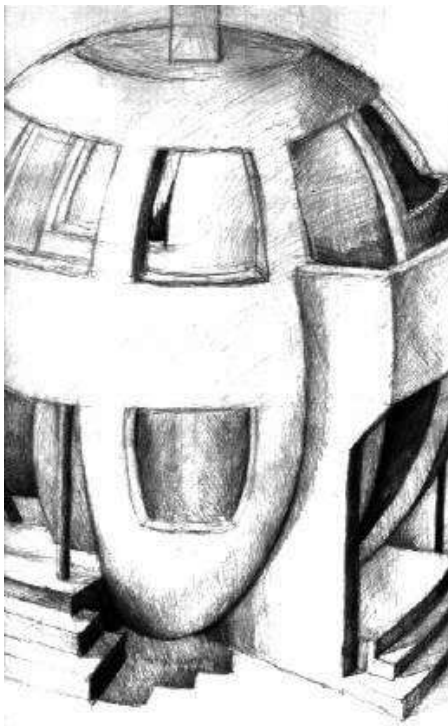

Putler A. 2

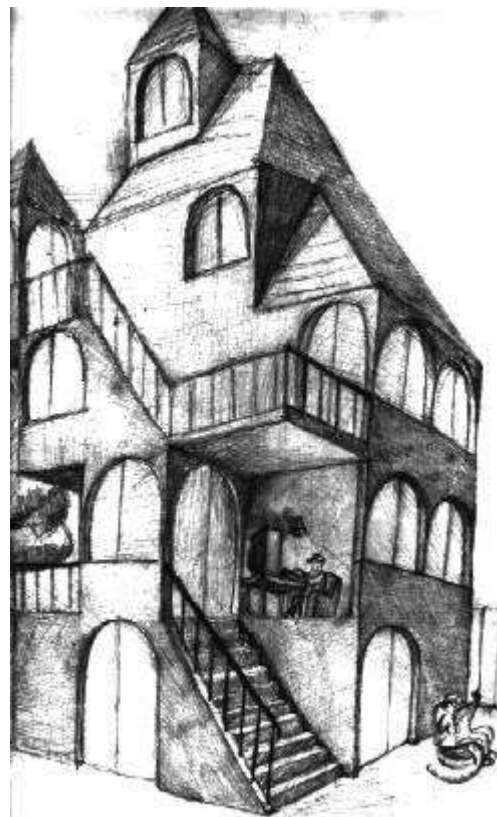

Egy ház és lakói

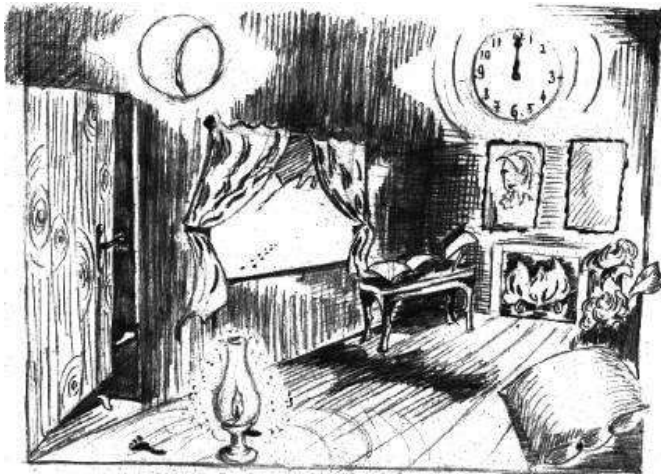
A téma szabadon is feldolgozható, de nem árt előkészíteni egy kis dramatikus játékkal.

II A ház mint mértani forma. Jó akjalom a csonkolási, szerkesztési ismeretek alkalmazására.

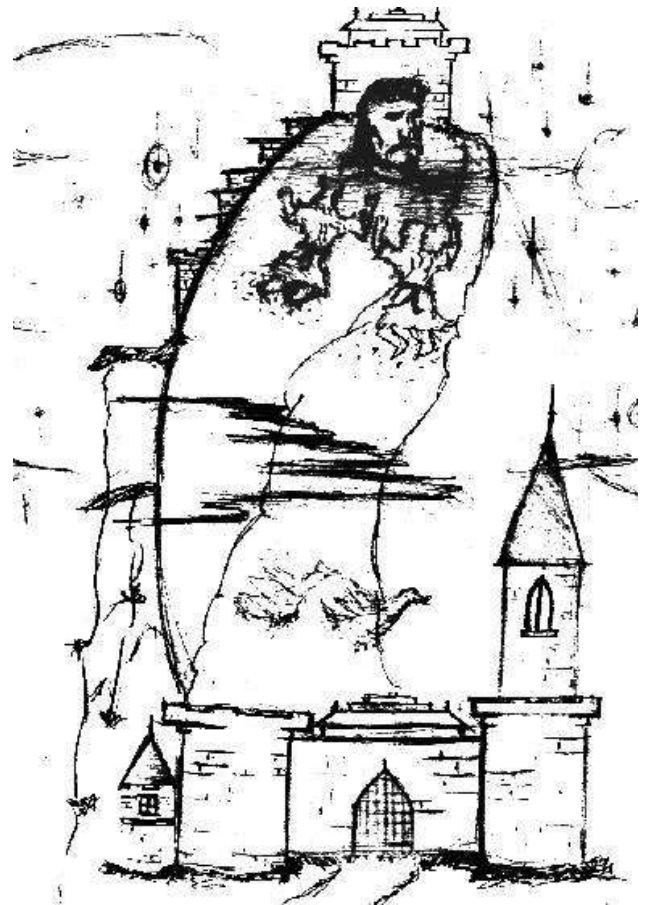
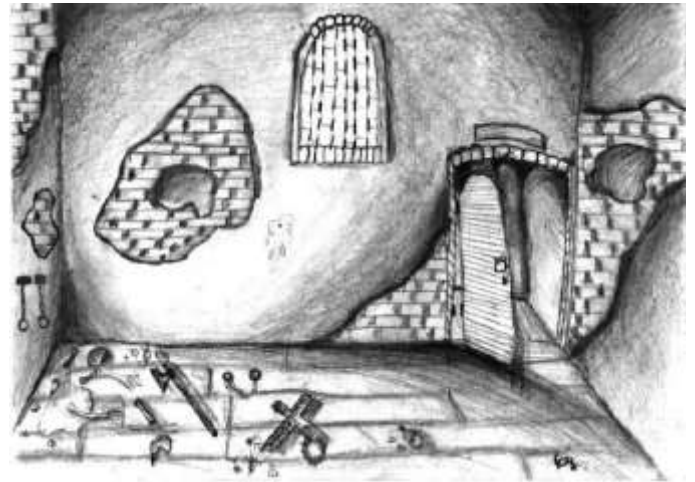

30Erdei Miki ilyen házban szeretne élni.

JJ Egy szellemház.

Három szobabelső.

Eső

A témát kiadhatjuk szabad témafeldolgozásra, de jó alkalom a pszeudo műfaj bemutatására, alkalmazására is.

Az összes tanult technika alkalmazható, készülhetnek konceptuális tervek, objektok, rajzok, festmények, stb.

Hasonló módon a **fény** is feldolgozható pszeudo megközelítésben, vagy fényplasztikák készítésével.

